

## POSTANOWIENIE

Dnia 25 listopada 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera

w sprawie z powództwa M. J.

przeciwko D. R.

o wznowienie postępowania w sprawie Sądu Okręgowego w K. o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 25 listopada 2015 r.,

skargi powoda o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego

postanowienia Sądu Apelacyjnego

z dnia 17 września 2014 r.,

**1. odrzuca skargę,**

**2. oddala wniosek o przyznanie pełnomocnikowi ustanowionemu przez sąd od Skarbu Państwa zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu.**

### UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny postanowieniem z 17 września 2014 r., oddalił zażalenie powoda M. J. na postanowienie Sądu Okręgowego z 29 kwietnia 2014 r., odrzucające apelację skarżącego od wyroku Sądu Okręgowego z 25 lutego 2014 r., którym oddalono skargę powoda o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem tego Sądu z 15 lutego 2011 r., wydanego w drugiej instancji w sprawie z powództwa skarżącego przeciwko D. R. o odszkodowanie z tytułu pracowniczej odpowiedzialności materialnej.

W uzasadnieniu postanowienia z 17 września 2014 r, Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że odrzucenie apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego z 25 lutego 2014 r., było prawidłowe, ponieważ Sąd ten wyrokował jako sąd drugiej instancji, a od orzeczeń sądu drugiej instancji nie przysługuje apelacja. W piśmiennictwie kategorycznie przyjmuje się, że jeżeli do wznowienia postępowania właściwy był sąd drugiej instancji i to on oddalił skargę o wznowienie względnie uchylił zaskarżone orzeczenie i na nowo rozstrzygnął sprawę albo zmienił zaskarżone skargą orzeczenie, to od jego wyroku może przysługiwać wyłącznie skarga kasacyjna. Zaskarżalność wyroków wydanych w następstwie rozpoznania skargi o wznowienie postępowania (przysługujący od nich środek odwoławczy lub środek zaskarżenia) zależna jest od instancji, w której zostały wydane. W sprawie ze skargi o wznowienie postępowania nie ulega zmianie tok instancji – pozostaje on taki sam jak w postępowaniu zakończonym prawomocnym wyrokiem. Skoro zatem w rozpoznawanej sprawie sądem właściwym do rozpoznania skargi powoda o wznowienie postępowania był Sąd Okręgowy jako sąd drugiej instancji, który ostatnio orzekał co do istoty sprawy (rozpoznając apelację powoda od wyroku Sądu Rejonowego w T. z 23 września 2010 r.), to nie może budzić żadnych wątpliwości, że postępowanie wznowione na skutek skargi powoda wróciło do etapu postępowania apelacyjnego przed Sądem Okręgowym jako sądem drugiej instancji. Apelacja od wyroku takiego sądu jest niedopuszczalna i prawidłowo podlegała odrzuceniu na podstawie art. 370 k.p.c. w związku z art. 373 k.p.c.

Powód M. J., reprezentowany przez pełnomocnika, wniósł od postanowienia Sądu Apelacyjnego z 17 września 2014 r. (oddalającego zażalenie na postanowienie o odrzuceniu apelacji) skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

Zaskarżonemu postanowieniu pełnomocnik powoda zarzucił naruszenie art. 406 w związku z 405 k.p.c., przejawiające się w oddaleniu zażalenia na postanowienie Sądu Okręgowego odrzucające jako niedopuszczalną apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego z 25 lutego 2014 r., którym oddalono skargę powoda o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem tego Sądu z 15 lutego 2011 r., w efekcie czego powód został pozbawiony prawa do

wniesienia apelacji od tego wyroku, który – zdaniem skarżącego – został wydany przez Sąd Okręgowy jako sąd rozpoznający sprawę w pierwszej instancji.

Skarżący podniósł, że wydanie zaskarżonego postanowienia wyrządziło powodowi szkodę materialną w kwocie 2.057 zł. Dlatego wniósł o stwierdzenie jego niezgodności z prawem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wniesiona w rozpoznawanej sprawie jest niedopuszczalna i z tej przyczyny podlegała odrzuceniu.

Zgodnie z art. 424<sup>1</sup> § 1 k.p.c. można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe.

Z przytoczonego uregulowania jednoznacznie wynika, że skarga przysługuje od wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a więc zasadniczo – w trybie procesowym – od wyroku sądu okręgowego (działającego jako sąd drugiej instancji) albo od wyroku sądu apelacyjnego, jeżeli wyroki te kończą postępowanie w sprawie. W trybie procesowym skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem przysługuje – co do zasady – tylko od prawomocnych wyroków sądu drugiej instancji kończących postępowanie w sprawie.

Powód wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem postanowienia Sądu Apelacyjnego oddalającego zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego odrzucające jako niedopuszczalną apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego z 25 lutego 2014 r., którym oddalono skargę powoda o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem tego Sądu z 15 lutego 2011 r. Skarga o stwierdzenie bezprawności nie została zatem wniesiona od wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie (co do istoty), lecz od postanowienia rozstrzygającego kwestie proceduralne. Postanowienie takie nie mieści się w

kategorii orzeczeń zaskarżalnych skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem, o której stanowi art. 424<sup>1</sup> § 1 k.p.c.

Przeprowadzenie postępowania przewidzianego w art. 424<sup>1</sup> i nast. k.p.c. w celu uzyskania prejudykatu stwierdzającego, że prawomocne orzeczenie, które wyrządziło szkodę, jest niezgodne z prawem, stanowi niezbędny etap umożliwiający dochodzenie odszkodowania od Skarbu Państwa tylko w wypadku niektórych orzeczeń sądowych, skonkretyzowanych w przepisach. Są nimi wyroki kończące postępowanie w sprawie w trybie procesowym (art. 424<sup>1</sup> k.p.c.), postanowienia orzekające co do istoty sprawy kończące postępowanie w postępowaniu nieprocesowym (art. 519<sup>2</sup> k.p.c.) oraz niektóre inne orzeczenia, co do których taką możliwość przewidziano wyraźnie np. w art. 1148<sup>1</sup> § 3 k.p.c., w art. 1151<sup>1</sup> § 3 k.p.c. czy w art. 1215 k.p.c. W wypadku pozostałych prawomocnych orzeczeń sądowych skarga o stwierdzenie ich niezgodności z prawem jest niedopuszczalna, a poszkodowany może – zgodnie z art. 424<sup>1b</sup> k.p.c. – dochodzić odszkodowania bezpośrednio od Skarbu Państwa bez wcześniejszego wyczerpania postępowania uregulowanego w art. 424<sup>1</sup> i nast. k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2012 r., V CNP 42/11, LEX nr 1215459).

Od 25 września 2010 r. wyłączenie możliwości wszczęcia postępowania o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia objęło także postanowienia sądu wydane w związku z formalnym odrzuceniem środków odwoławczych lub środków zaskarżenia. W aktualnym stanie prawnym, skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wniesiona od orzeczenia, od którego skarga taka nie przysługuje, podlega odrzuceniu na podstawie art. 424<sup>8</sup> § 1 k.p.c. jako niedopuszczalna. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem może dotyczyć wyłącznie wyroków, a w szczególnych wypadkach również nakazów zapłaty, nie jest natomiast dopuszczalna od postanowienia oddalającego zażalenie na postanowienie o odrzuceniu apelacji (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 czerwca 2014 r., V CNP 26/14, LEX nr 1681524, z 27 stycznia 2015 r., I CNP 23/14, LEX nr 1628896).

Podsumowując, skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie przysługuje od postanowień w kwestiach

proceduralnych wydanych w postępowaniu procesowym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2014 r., II CNP 64/14, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2013 r., II CNP 34/13, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2012 r., V CNP 63/11, niepubl.). Stanowisko to znajduje potwierdzenie w obecnej treści art. 424<sup>1</sup> § 1 k.p.c. stanowiącego podstawę skargi w niniejszej sprawie. Skarga mogłaby być ewentualnie wniesiona od ostatniego wyroku Sądu Okręgowego orzekającego co do istoty (kończącego postępowanie w sprawie).

W opisanej sytuacji procesowej zbędne było rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy, czy wyrok Sądu Okręgowego z 25 lutego 2014 r., którym oddalono skargę powoda o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem tego Sądu z 15 lutego 2011 r., został wydany przez Sąd Okręgowy jako sąd drugiej instancji (jak przyjęły Sąd Okręgowy i Sąd Apelacyjny), czy jako sąd pierwszej instancji (jak twierdzi pełnomocnik skarżącego).

Wniesienie niedopuszczalnej skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie jest udzieleniem pomocy prawnej i nie uzasadnia przyznania od Skarbu Państwa wynagrodzenia ustanowionemu przez sąd pełnomocnikowi (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 sierpnia 2014 r. III CNP 5/14, LEX nr 1509149, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 marca 2015 r., IV CSK 583/14, LEX nr 1663829, z 30 stycznia 2015 r., IV CSK 445/14, LEX nr 1648715, z 16 stycznia 2015 r., III CSK 308/14, LEX nr 1628928).